

Duyarlılık Kılıflı Vandallığın Kişiselleştirilmesi Üzerine

Protesto, temel insan haklarının başında gelir. Bilhassa demokrasisi gelişmiş toplumlarda protesto etme hakkı neredeyse kutsaldır. İnsanların katılmadığı, beğenmediği, yanlış bulduğu görüş, uygulama, düşünce vb. durumları kamuya açık bir şekilde protesto etmelerinden; gösteri, yürüyüş, eylem yapmalarından daha medeni bir şey yoktur. Ama her yer ve durumda olduğu gibi bunun da suyunu çıkarmakta bazı çevrelerin üstüne yok maalesef.

Vandallık üzerine çok yazılıp çizilmiştir. Geçmişte ekseriyetle dinî yahut ideolojik gerekçelerle pek çok sanat eserinin tahrip edildiği hatta yok edildiği hepimizin malumudur. İkonoklazma döneminde İstanbul kiliselerinin başına gelenler, ele geçirdikleri şehirlerde taş üstünde taş bırakmayan Moğollar, yol yapım çalışması gerekçesiyle dozerler altında yok edilen Mimar Sinan camileri... Hepsi belleğimize işlemiş vandallık örnekleridir. Hepsinde de ya kamu yararından, ya dinî değerlerden ya da hükmedenin otoritesinden dem vurulmuştur. Fakat günümüzde pek çok şey gibi vandallık da iyice kişiselleşti/bireyselleşti.

Geçtiğimiz günlerde Stonehenge Anıtları'na spreyle boyayla saldıran vandalları görünce bunları düşündüm. Mühim bir konuya dikkat çekmek için insanlığın ortak mirası olan sanat eserlerini kurban seçmek çağımız vandallığının yeni bir boyutu oldu artık. Binlerce yıllık Buda heykellerini roketatarlarla parçalayan Taliban militanlarını kınama kuyruğuna giren Batı dünyasının kalbinde sık sık benzer sahnelerin yaşanması vaka-i adiyeden oldu.

Velazquez tablosuna saldırdılar, Raphael heykeline girişirler. Van Gogh'un *Ayçiçekleri* tablosuna domates çorbası döküldüğünü, Claude Monet'in *Saman Yığınları* eserine patates püresiyle saldırdığını gördük. Maksat ne, çevre sorunlarına dikkat çekmek! Büyük geri zekâlılık!

"Botticelli'nin *Primavera* adlı eserine saldırı, Umberto Boccioni'nin ünlü heykeline saldırı, Raphael'in *Sistin Meryemi*'ne saldırı, Pablo Picasso'nun *Kore'de Katliam* tablosuna saldırı, Van Gogh'un *Ayçiçekleri* tablosuna domates çorbası dökülmesi, Claude Monet'in ünlü *Saman Yığınları* eserine patates pürelili saldırı, *İnci Kúpeli Kız* tablosuna saldırı, Vincent Van Gogh'un ünlü tablosuna sebze pürelili saldırı, Madrid'de yer alan Prado Müzesi'nde Goya'nın iki farklı tablosuna saldırı, *Çiğlik* tablosuna saldırı, Avusturya'daki Gustav Klimt tablosuna siyah boyayla saldırı, Stonehenge'e spreyle boyayla saldırı..."

İnternette birazcık araştırma yaparsanız yukarıdaki utanç listesine pek çok madde de siz ekleyebilirsiniz. Bunlar çalاکalem yazdığım, sadece son iki yılda gerçekleşen ve ortak noktaları çevre sorunlarına dikkat çekmek olan eylemlerin bir kısmı. Allah aşkına şu habere bir bakın:

"Vatikan'da ABD'li bir turist, Papa'yı göremeyince Roma döneminden kalma iki heykeli kırdı.

65 yaşındaki ABD'li turist, yetkililer Papa Francis'le görüşmesine izin vermeyince sinirlenerek müzedeki iki heykeli devirdi. Heykellerde orta düzeyde hasar olduğu belirtildi.

Bir müze yetkilisi, turistin garip davranışlar sergilediğini ve 2000 yıllık heykellere zarar verdikten sonra gözaltına alındığını aktardı. Heykellerin restorasyonunun da yaklaşık 15 bin dolara mal olacağı kaydedildi."

Manyaklığın boyutuna bakar mısınız? Papa'ya ulaşamadığı için muhtemelen Hz. İsa'dan daha yaşlı olan heykelleri parçalamış adam. Allah akıl fikir versin...

Sanat evrenseldir. Sanat eserleri de insanlığın ortak mirasıdır. Ayasofya'nın trabzanlarına çakıyla isimlerini kazıyanlar da Van Gogh tablosuna saldıranlar da bu ortak mirasa hücum etmektedirler, bilerek ya da bilmeyerek. Başta da ifade etmeye çalıştığım gibi protesto en temel haklardan. Çevre ile ilgili her türlü hassasiyet de baş göz üstündedir. Hepimizin bu konuda yapması gereken pek çok şey var kuşkusuz. Ama bu hususta farkındalık yaratmak için güzelim sanat eserlerine saldırmak haklıyken haksız duruma düşmek demektir. Bağırın, soyunun, oturun, yürüyün, yazın, anlatın... Ne yaparsanız yapın ama sanat eserlerini rahat bırakın.

Ali Lidar, "Duyarlılık Kılıflı Vandallığın Kişiselleştirilmesi Üzerine"

<https://www.fikirtepedi.com/kultur-sanat/duyarlilik-kilifli-vandalligin-kisisellestirilmesi-uzerine/>

(Yayın Tarihi: 30 Haziran 2024).